

ERKIN VOHIDOVNING 86 YILLIGIGA BAG‘ISHLOV

Boboxo‘jayeva Malika Nodir qizi

PTMA tasarrufidagi Buxoro viloyat Jondor tuman ixtisoslashtirilgan maktab

E-mail: malikabobokhujaeva@gmail.com

Annotatsiya: Erkin Vohidov hayoti va ijodi; Inson qasidasi; Nido dostoni; Shoirga bo‘lgan e’tibor.

Kalit so‘zlar: shoir hayoti, tarjima, qasida, doston, bag‘ishlov.

A DEDICATION TO ERKIN VOHIDOV’S 86th BIRTHDAY

Abstract: Erkin Vohidov’s life and work; The ode «Inson»; The epic «Nido»; Attention to the poet.

Key words: poet’s life, translation, ode, an epic, a dedication.

1936-yil Farg‘ona viloyatida hayotini ijodga, Vatan rivojiga bag‘ishlaydigan bir farzand muallimlar oilasida dunyoga keladi. Bir kam dunyoda har bir insonning hayotida qiyinchilik yuz bergani kabi, 10yoshga yetmagan Erkin Vohidov ham otadan, ham onadan ajrab qoladi. So‘ng Toshkentda yashab, ijod davriga ham ilk qadam qo‘yadi. «Tong lavhasi», «Sevgi», «Buloq», «Ona tuproq» kabi chuqur ma’noga ega she’rlar yozadi. 1964-yilda dostonlar yozishga kirishgan Erkin Vohidov ilk dostoniga «Nido» deya nom beradi.

Har o‘z ishini sevgan inson o‘zi ustida qattiq ishlashga va serqirraligini namoyon etishga tirishadi. Shu qatori Erkin Vohidov ham she’r va dostonlar yozish bilan chegaralanib qolmay, chet tilida yozilgan durdona asarlarni vatandoshlari bilan bo‘lishish uchun ularni tarjima qila boshlaydi. U Aleksandr Tvardovskiy, Muhammad Iqbol va Sergey Yeseninning bir qancha asarlarini va nemis shoiri Gyotening «Faust»

asarini o‘z ona tilisiga o‘giradi. Shu bilan birga o‘zining ham ko‘plab she‘rlari fransuz, nemis, ingliz, arab va rus tillariga tarjima qilinadi.

Serqirra ijodkor dramaturgiya sohasida ham qalam tebratadi. Uning «Oltin devor» va «Istanbul fojiasi» kabi dramalari teatr sahnalaridan necha yillardan beri tushmay keladi. Oltin teng asarlari, drama va she‘rlari sabab ko‘zga ko‘ringan mashhur ijodkor Erkin Vohidov sovet shoiri Robert Rojdestvenskiy tomonidan maqtovlarga sazovor bo‘lgan.

Mash‘ali fikrat-sening, ham changali vahshat sening,
G‘ayrat-u g‘aflat sening, javlon o‘zing, uryon o‘zing.
Qilding-u oyda xirom, ham yerda qon to‘kding harom,
Ushbu holingdan mudom xandon o‘zing, giryon o‘zing.

Yuqoridagi birlik dunyoga mashur, 8 ta tilga tarjima qilingan Erkin Vohidov qalamiga mansub «Inson» she‘ri edi. Birlashgan Millatlar Tashkiloti tuzilganligining 75 yilligiga bag‘ishlab qasidaga kuy bastalangan va xorijiy xonandalar tomonidan 8 ta tilda ijro etilgan. G‘ij-g‘ij ma‘noga ega bu parchaga e‘tibor qaratsak, inson zotining oyga qadam qo‘ygani va shu bilan birga, yerda urushib, bir-birining qonini to‘kkani aytilmoqda. Yutuqlarga erishib turgan bir paytda vahshiylar chiqib yerda harom qonlar to‘kayotganligi va bu urush rivojlanishga katta to‘siq bo‘layotganini tushunish qiyin bo‘lmasa kerak. Shunga qaramay, shu holatda ham xandon otib, o‘z ustidan o‘zi kulayotgan inson «Ushbu holingdan mudom xandon o‘zing, giryon o‘zing» misrasida yaqqol namoyon etilgan.

Erkin Vohidovning ham bolaligi urush davriga to‘g‘ri kelgan, shu sababli u «Inson» she‘rida ham, «Nido» dostonida ham urushni qoralagan. Nido dostonidan quyidagi parchaga e‘tibor qilsak:

Xol aka qaytganda uyga to‘satdan,
O‘g‘li: «Dadajon», - deb chopib kelibdi.
Ota quchay desa qo‘li yo‘q ekan,
Tik turgan joyida yig‘layveribdi.

Erkin Vohidov tomonidan yozilgan bu parchada ham urushdan keying davr ko‘rsatilgan. Bu misralarni o‘qib ko‘ziga yosh oladi kishi. Xol aka-ku nogiron bo‘lsa-da urushdan oilasi bag‘riga qaytibdi, urushdan qaytmay halok bo‘lib, nom-nishonsiz yo‘qolganlar qancha?!.... Akasidan, eridan, otasidan qora xat olganlar qancha?!... Erkin Vohidov ularni ham tasvirlashni unutmagan, albatta:

Darsga kelmay qoldi tunov kun Tal’at,

Muallim urishsa, turaverdi jim.

Dadasidan kelgan ekan qoraxat,

Hammamiz yig‘ladik, hatto muallim.

Inson bu misralarni o‘qir ekan, ko‘zida yosh aylanadi. Shu darajada ta’sirli qilib yozgan Erkin Vohidovning ham boshidan shu kunlar o‘tgan. Shu sababli shoir «Nido» dostonini otasiga bag‘ishlov sifatida yozgan.

Erkin Vohidov-o‘tkir qalam sohibi, har bir yigit havas qilsa arziydigan o‘zbek siymosi. Erkin Vohidov - el-yurt rivoji va adabiyotga qo‘shgan hissasi uchun «O‘zbekiston qahramoni» unvoni va «Buyuk xizmatlari uchun» ordeni sohibi, biz, yoshlar xotirasida mangu joy olgan o‘zbek yozuvchisi.

O‘zbek farzandlari Erkin Vohidovning she’rlarini yod olib, uning hayoti va ijodini o‘rganishlari maqsadida u haqidagi barcha ma’lumotlar maktab adabiyot fani darsliklariga kiritilgan va bu uning yorqin xotirasi o‘chmasligidan kafolat beradi. Shu bilan birga, shoirga ehtirom sifatida vafotidan 2 yil o‘tib 2018-yilda uning nomiga Farg‘ona viloyatida ijod maktabi ochilgan. Erkin Vohidov xotirasi biz farzandlar yodida mangu saqlanib qoladi.

Kuy avjida uzilmasin tor,

She’r yarmida sinmasin qalam.

Yashab bo‘lmay umrini zinhor

Bu dunyodan ketmasin odam.

Qo‘ldan tushib sinmasin qadah,
Lab tegganda to‘kilmasin may.
To‘xtamasin urib turgan qalb
Boshlab qo‘ygan qo‘shig‘i bitmay.

Erkin Vohidov

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. <https://www.wikipedia.org>
2. <https://portal.piima.uz>
3. 5-sinf adabiyot darsligi
4. Erkin Vohidov she’riy to‘plami.

